

Vrijwilligerswerk, mantelzorg en sociale contacten

*Gemeente 's-Hertogenbosch,
afdeling Onderzoek & Statistiek,
februari 2019*

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Vrijwilligerswerk	4
3.	Mantelzorg	8
4.	Sociale contacten en eenzaamheid	11
4.1	Sociale contacten	11
4.2	Eenzaamheid.....	13
4.3	Hulp van sociaal netwerk.....	16
5.	Sociale activiteiten en hulp in de buurt.....	18
5.1	Sociale activiteiten	18
5.2	Hulp aan ouderen	23

1. Inleiding

In dit rapport staan resultaten van een onderzoek onder inwoners van de gemeente 's-Hertogenbosch naar vrijwilligerswerk, mantelzorg, sociale contacten en sociale activiteiten in de buurt. De resultaten zijn afkomstig uit twee vragenlijsten die in het najaar van 2018 zijn verspreid onder een steekproef van inwoners van 18 tot 85 jaar. Dat zijn de vragenlijst Sport en Welzijn en de vragenlijst Leefbaarheid. Deze vragenlijsten worden iedere twee jaar afgenomen. Waar mogelijk worden de cijfers van 2018 in dit rapport dan ook vergeleken met cijfers van voorgaande jaren. Zo ontstaat inzicht in trends over de afgelopen jaren.

In 2016 zijn voor het eerst ook Nuland en Vinkel meegenomen in de cijfers, omdat deze gebieden vanaf 2015 behoren tot de gemeente 's-Hertogenbosch. De cijfers van vóór 2016 zijn exclusief Nuland en Vinkel. Daardoor is er sprake van een kleine trendbreuk tussen 2016 en voorgaande jaren.

In het rapport worden in de tekst alleen de significante verschillen beschreven. Het gaat bijvoorbeeld over ontwikkelingen in de tijd of verschillen van wijken ten opzichte van de gehele gemeente 's-Hertogenbosch.

2. Vrijwilligerswerk

Samenvatting

Het aandeel vrijwilligers in 's-Hertogenbosch is in 2018 licht toegenomen vergeleken met 2010. De laatste jaren is dit aandeel redelijk stabiel. In 2018 doet 37 procent van alle inwoners vrijwilligerswerk. In Vinkel, Nuland en Engelen doen naar verhouding veel inwoners vrijwilligerswerk. Inwoners tussen de 18 en 39 jaar doen minder dan gemiddeld vrijwilligerswerk, 65-plussers meer dan gemiddeld. Het meeste vrijwilligerswerk wordt gedaan op het gebied van 'sport' en 'zorg en hulpverlening'. Het aandeel vrijwilligers op het gebied van zorg en hulpverlening is in 2018 toegenomen ten opzichte van voorgaande jaren.

37 procent van de inwoners doet wel eens vrijwilligerswerk

Vrijwilligerswerk is elke vorm van onbetaalde vrijwillige inzet voor anderen in de samenleving. In 's-Hertogenbosch doet 37 procent van alle inwoners wel eens vrijwilligerswerk. Ten opzichte van acht jaar geleden zien we een toename van het aandeel vrijwilligers. In 2010 was dit nog 33 procent, in 2018 is dit opgelopen tot 37 procent. De laatste jaren is het aandeel vrijwilligers redelijk stabiel.

Figuur 2.1. aandeel vrijwilligers in 's-Hertogenbosch

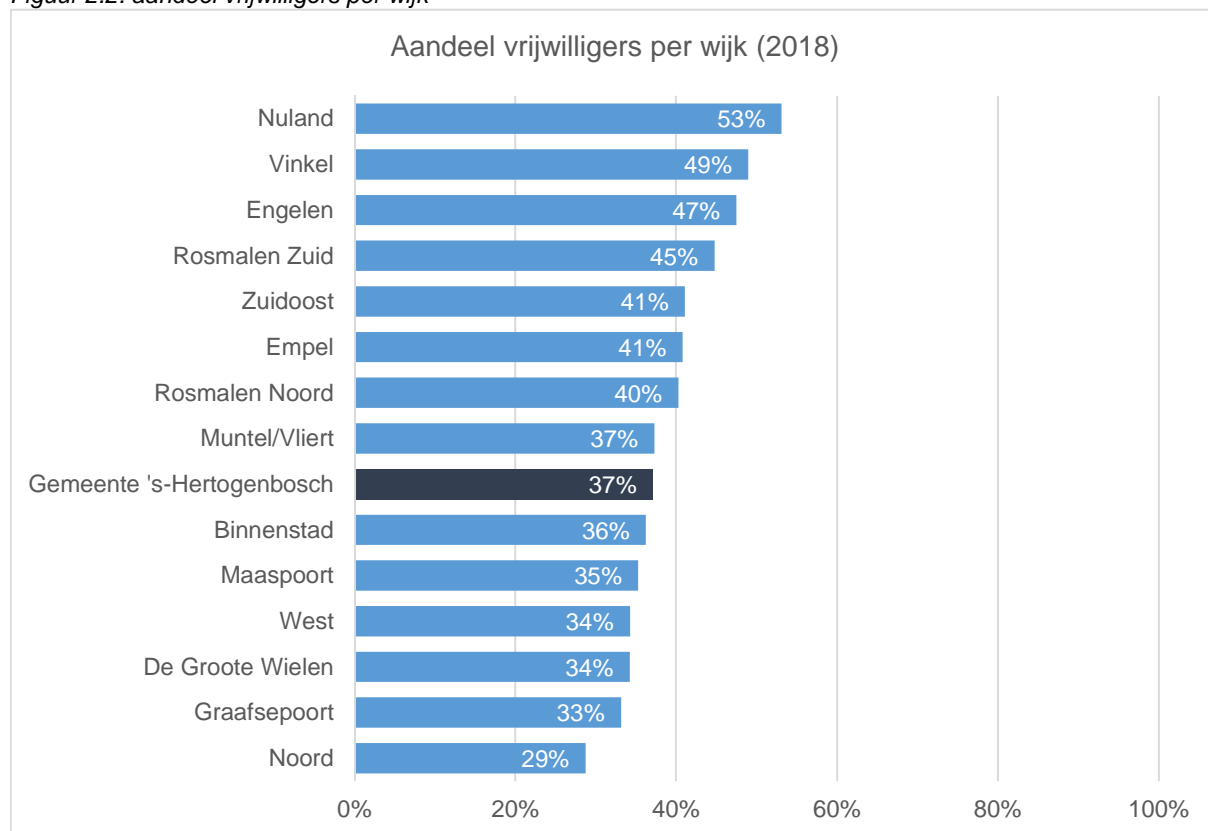
18-39 jarigen doen minder dan gemiddeld vrijwilligerswerk

Net als in 2016 is in 2018 het aandeel vrijwilligers onder 18-39 jarigen nog steeds lager dan gemiddeld. 27 procent van de 18-39 jarigen doet vrijwilligerswerk, onder inwoners van 40-64 jaar is dat 41 procent. 65-plussers doen meer dan gemiddeld vrijwilligerswerk. Het gaat om 46 procent van de 65-plussers. De gemiddelde leeftijd van de vrijwilliger in 's-Hertogenbosch is 56 jaar. Onder laagopgeleiden is het aandeel vrijwilligers (30%) lager dan onder hoogopgeleiden (42%).

In Vinkel, Nuland en Engelen is het aandeel vrijwilligers het grootst

Net als in voorgaande jaren is het aandeel vrijwilligers het grootst in Nuland, Vinkel en Engelen. In deze wijken doet respectievelijk 53%, 49% en 47% vrijwilligerswerk. Het aandeel vrijwilligers is het kleinst in de wijk Noord. 29 procent van de inwoners uit Noord doet vrijwilligerswerk (zie figuur 2.2).

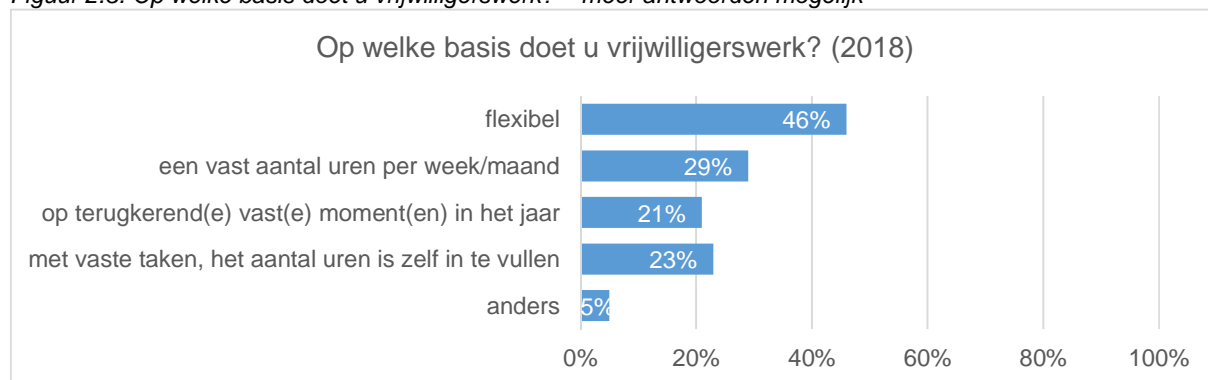
Figuur 2.2. aandeel vrijwilligers per wijk

Veelal vrijwilligerswerk op flexibele basis

Aan de vrijwilligers is gevraagd op welke basis zij vrijwilligerswerk doen. Bijna de helft van de vrijwilligers geven aan dat zij dat flexibel doen. Zij doen vrijwilligerswerk een wisselend aantal uren op wisselende momenten. Zo'n 3 op de 10 vrijwilligers doen een vast aantal uren per week of maand vrijwilligerswerk. 2 op de 10 vrijwilligers hebben (een) vast(e) terugkerend(e) moment(en) in het jaar waarop zij vrijwilligerswerk doen. Het was bij deze vraag mogelijk om meerdere antwoorden te geven, omdat sommige inwoners meerdere soorten vrijwilligerswerk doen.

Figuur 2.3. Op welke basis doet u vrijwilligerswerk? – meer antwoorden mogelijk

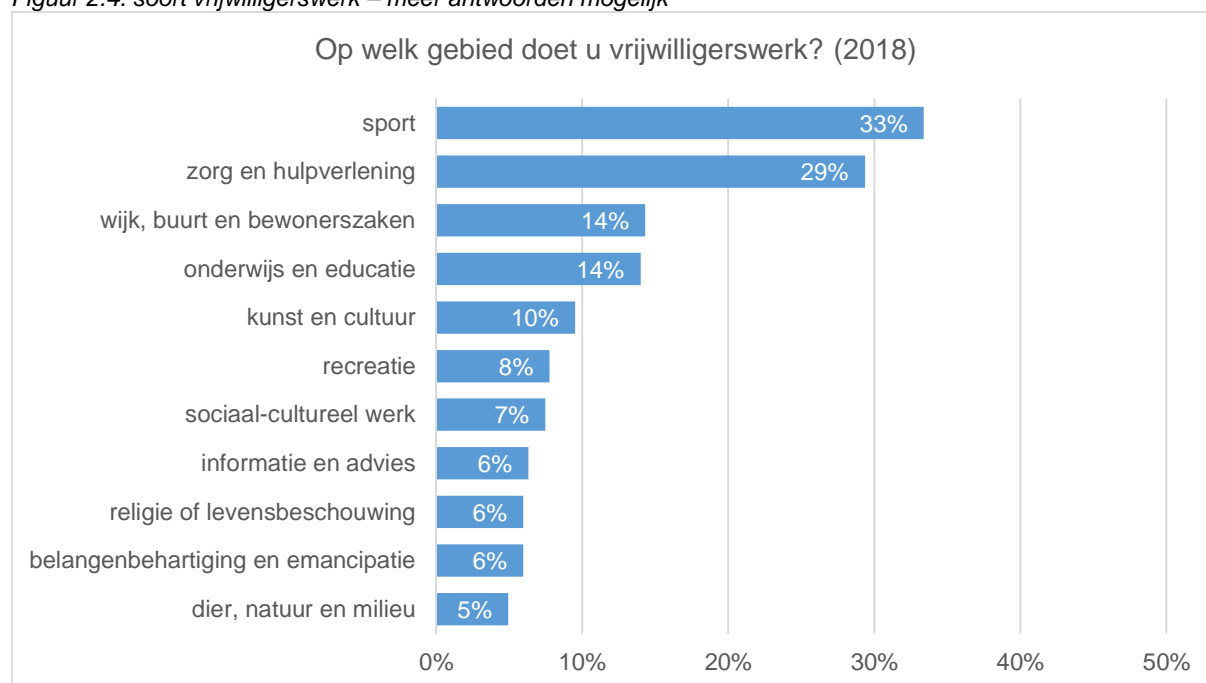
- Mannen doen vaker op flexibele basis vrijwilligerswerk dan vrouwen. Onder vrouwen is het aandeel dat op (een) vast(e) terugkerend(e) moment(en) in het jaar vrijwilligerswerk doet juist groter.
- Laagopgeleiden doen vaker dan gemiddeld vrijwilligerswerk op basis van een vast aantal uren per week/maand. Dat geldt ook voor vrijwilligers uit een huishouden met een laag inkomen.
- 40-49 jarige vrijwilligers doen vaker dan gemiddeld op flexibele basis vrijwilligerswerk.

Vrijwilligerswerk veelal op het gebied van 'sport' en 'zorg en hulpverlening'

Net als voorgaande jaren zijn vrijwilligers vooral actief op het gebied van 'sport' en 'zorg en hulpverlening'. Het aandeel vrijwilligers dat zich inzet voor zorg en hulpverlening is in 2018 groter dan in de jaren daarvoor. In 2018 doet 29 procent vrijwilligerswerk op het gebied van zorg en hulpverlening, in 2016 was dat nog 18 procent. De vraagstelling was in 2018 iets anders dan in 2016¹. Ten opzichte van 2014 zien we in 2018 een toename van het aandeel vrijwilligers op het gebied van wijk, buurt en bewonerszaken. Voor de andere gebieden zijn er geen opvallende ontwikkelingen in de tijd.

- Mannen doen meer dan vrouwen vrijwilligerswerk op het gebied van 'sport' en 'wijk, buurt en bewonerszaken'. Mannen zijn minder vaak vrijwilliger op het gebied van 'onderwijs en educatie' dan vrouwen.
- 18-39 jarigen doen meer dan gemiddeld vrijwilligerswerk op het gebied van 'sport' en 'recreatie (zoals scouting en kindervakantiekamp)' en minder dan gemiddeld op het gebied van 'dier, natuur en milieu'.
- Vrijwilligers in de leeftijd 40-49 jaar doen meer dan gemiddeld vrijwilligerswerk op het gebied van 'onderwijs en educatie'.
- Hoogopgeleiden doen meer dan laagopgeleiden vrijwilligerswerk op het gebied van 'onderwijs en educatie'.
- Vrijwilligers uit huishoudens met een hoog inkomen doen meer dan vrijwilligers uit huishoudens met een laag inkomen vrijwilligerswerk op het gebied van 'sport'.

Figuur 2.4. soort vrijwilligerswerk – meer antwoorden mogelijk

Driekwart vindt dat zij voldoende ondersteuning krijgen bij hun vrijwilligerswerk

Aan de vrijwilligers is gevraagd of zij vinden dat zij voldoende ondersteuning krijgen bij hun vrijwilligerswerk. Zoals bijeenkomsten voor vrijwilligers, cursussen, trainingen, ondersteuning bij het vinden van vrijwilligerswerk en advies over rechten en plichten. Zo'n driekwart (73%) van alle

¹ In de vraagstelling waren bij 2016 de volgende voorbeelden opgenomen bij de categorie 'zorg en hulpverlening': *rondbrengen van maaltijden, begeleiden van activiteiten voor mensen met een beperking, vrijwillige thuiszorg*. Deze voorbeelden zijn in 2018 weggelaten.

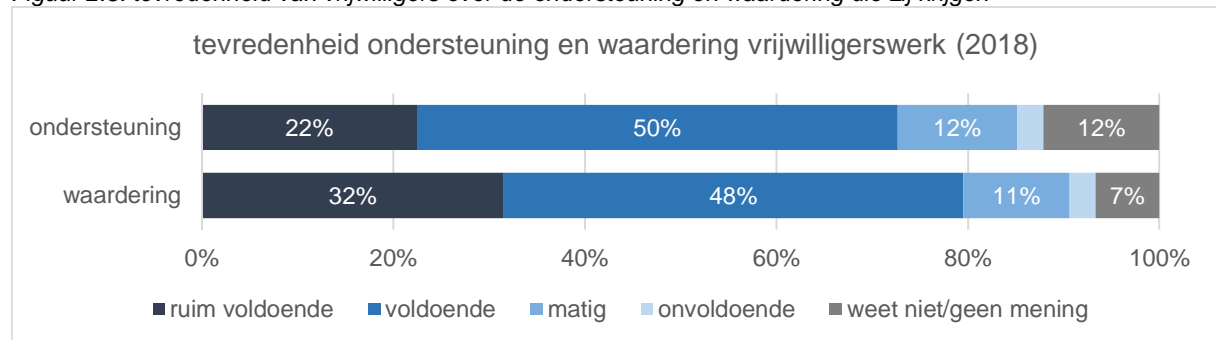
vrijwilligers vindt dat zij voldoende ondersteuning krijgen. Drie procent vindt de ondersteuning onvoldoende. Dit is vergelijkbaar met de resultaten van 2014 en 2016.

8 op de 10 vrijwilligers krijgen voldoende waardering voor hun vrijwilligerswerk

In 2018 is ook gevraagd naar de waardering die vrijwilligers krijgen voor het vrijwilligerswerk. Vinden zij deze voldoende? 8 op de 10 vrijwilligers vinden van wel. Drie procent vindt de waardering onvoldoende.

- 65-plussers geven minder dan gemiddeld aan dat zij de waardering voor hun vrijwilligerswerk 'onvoldoende' vinden.

Figuur 2.5. tevredenheid van vrijwilligers over de ondersteuning en waardering die zij krijgen

Zeven procent heeft behoefte aan (extra) ondersteuning bij het vrijwilligerswerk

De meeste vrijwilligers (88%) hebben geen behoefte aan (extra) ondersteuning bij het vrijwilligerswerk. Zeven procent heeft daar wel behoefte aan. Waar zij behoefte aan hebben, is divers. Maar respondenten noemen vooral cursussen en trainingen en financiën/subsidies. Daarnaast worden de volgende antwoorden vaker genoemd: ondersteuning over hoe bestuursfuncties in te vullen, meer vrijwilligers, computerhulp en praktische ondersteuning.

3. Mantelzorg

Samenvatting

Bijna een kwart van alle inwoners van 's-Hertogenbosch geeft wel eens mantelzorg. Tussen 2010 en 2018 is dit aandeel toegenomen van 18 procent naar 23 procent. Vanaf 2014 is het vrij constant. Mantelzorg wordt vooral gegeven aan ouders. De mantelzorgers uit 's-Hertogenbosch zijn gemiddeld 60 jaar oud. Het aandeel mantelzorgers dat meer dan 8 uur per week mantelzorg geeft, is de laatste jaren toegenomen. 1 op de 10 mantelzorgers ervaart de mantelzorg als (zeer) belastend.

Bijna een kwart van alle inwoners van 's-Hertogenbosch geeft wel eens mantelzorg

In 's-Hertogenbosch geeft 23 procent van alle inwoners wel eens mantelzorg. Tussen 2010 en 2018 is het aandeel mantelzorgers toegenomen van 18 procent naar 23 procent. Vanaf 2014 is dit aandeel vrij constant. Onder vrouwen (27%) is het aandeel mantelzorgers groter dan onder mannen (19%).

Iemand is mantelzorgers als hij/zij voor langere tijd onbetaald zorgt voor een chronisch zieke, gehandicapte of hulpbehoevende naaste. Dat kan zijn een partner, ouder, kind, ander familielid, buurtgenoot, vriend of kennis. De zorg bestaat bijvoorbeeld uit het huishouden doen, wassen en aankleden, gezelschap houden, zorgen voor vervoer of geldzaken regelen.

Figuur 3.1. aandeel mantelzorgers in 's-Hertogenbosch

Gemiddelde leeftijd mantelzorgers: 60 jaar

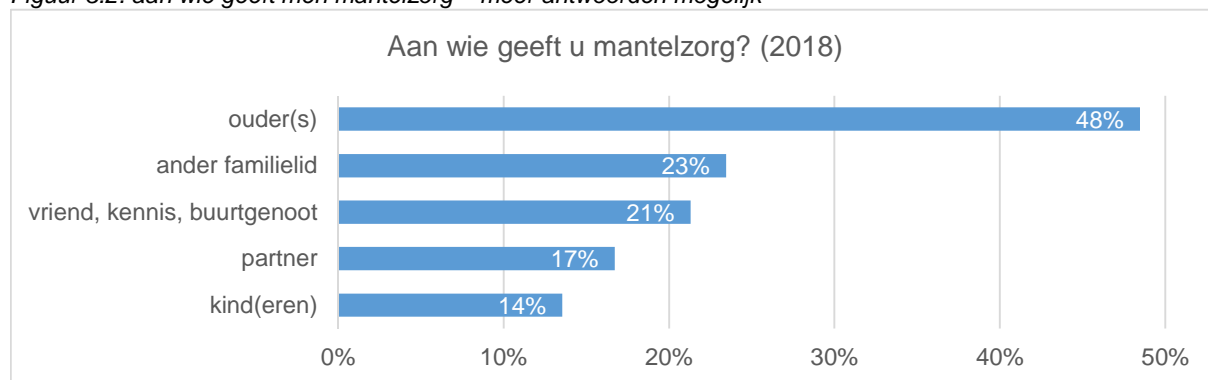
De gemiddelde leeftijd van de mantelzorgers in 's-Hertogenbosch is 60 jaar. Inwoners in de leeftijd van 50-64 jaar geven relatief het vaakst mantelzorg. 39 procent van alle inwoners in deze leeftijdsgroep geeft wel eens mantelzorg. Maar ook onder de groep 65-plussers is het aandeel mantelzorgers hoger dan gemiddeld, namelijk 33%. In 2016 zagen we dat verschil nog niet. Het aandeel mantelzorgers is het laagst in de groep 18-39 jarigen (8%).

Mantelzorg vooral aan ouders

Mantelzorgers zorgen vooral voor hun vader of moeder. Bijna de helft van de mantelzorgers geeft dit aan. Bijna een kwart noemt een ander familielid. Toch wordt mantelzorg niet alleen aan familie verleend. 1 op de 5 mantelzorgers zorgt voor een vriend, buurtgenoot en of kennis. Dit aandeel is tussen 2010 en 2018 wel afgenomen, van 29 procent naar 21 procent.

- Mannen geven vaker dan vrouwen mantelzorg aan een partner.
- Vrouwen geven vaker dan mannen mantelzorg aan (een) kind(eren).
- Mantelzorgers van 65 jaar of ouder geven vaker dan mantelzorgers in andere leeftijdsgroepen mantelzorg aan een vriend, kennis of buurtgenoot.

Figuur 3.2. aan wie geeft men mantelzorg – meer antwoorden mogelijk

1 op de 5 mantelzorgers geeft mantelzorg aan meerdere personen

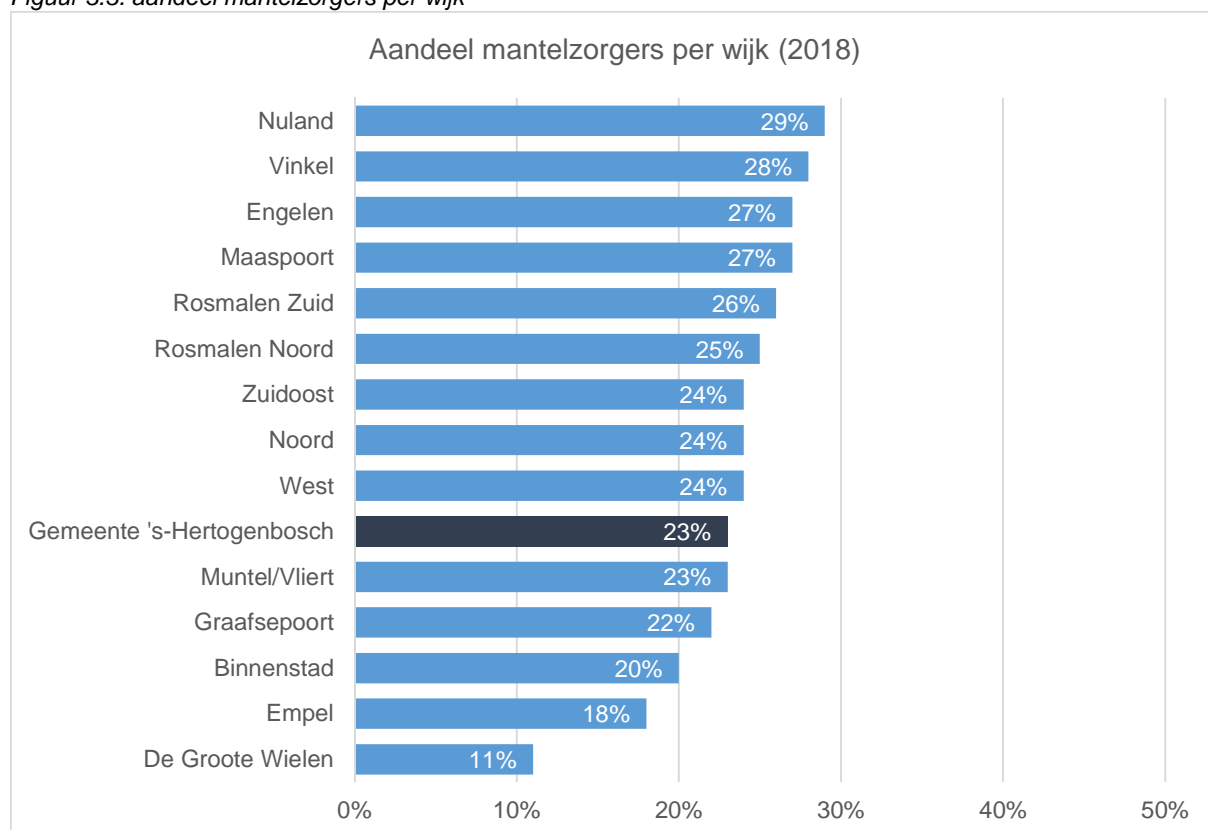
Van alle mantelzorgers geeft een vijfde mantelzorg aan meerdere personen. De combinaties die het meest voorkomen zijn mantelzorg aan zowel (een) ouder(s) als aan (een) kind(eren) en mantelzorg zowel aan (een) ouder(s) als aan een ander familielid.

Het aandeel mantelzorgers is het grootst in Nuland, Vinkel, Engelen en Maaspoort

29 procent van alle inwoners uit Nuland verleent wel eens mantelzorg. Daarmee is het aandeel mantelzorgers in Nuland het grootst. Maar ook in Vinkel, Engelen en Maaspoort is dit aandeel relatief groot. Het gaat respectievelijk om 28%, 27% en 27%. In Maaspoort en Engelen is het aandeel mantelzorgers tussen 2010 en 2018 behoorlijk toegenomen, van 15 procent naar 27 procent.

Inwoners van De Groote Wielen geven het minst vaak mantelzorg, namelijk elf procent. Dit is niet veranderd ten opzichte van 2016.

Figuur 3.3. aandeel mantelzorgers per wijk

Steeds meer mantelzorgers geven minimaal 8 uur per week mantelzorg

Veel mantelzorgers (81%) geven al langer dan een jaar mantelzorg. Een derde van de mantelzorgers geeft minimaal 8 uur per week mantelzorg. Dat is meer dan in voorgaande jaren. In 2016 was dat nog 15 procent.² Laagopgeleide mantelzorgers en mantelzorgers met een gemiddeld opleidingsniveau geven vaker dan hoogopgeleide mantelzorgers aan dat zij 8 uur of meer per week mantelzorg geven.

Mantelzorg vaak in combinatie met vrijwilligerswerk

Van alle mantelzorgers doet bijna de helft (49%) wel eens vrijwilligerswerk. Dat is meer dan het aandeel vrijwilligers onder alle inwoners (37%). Dus mantelzorgers zijn relatief vaak ook vrijwilliger.

Meeste mantelzorgers kunnen mantelzorg goed combineren met andere dagelijkse bezigheden

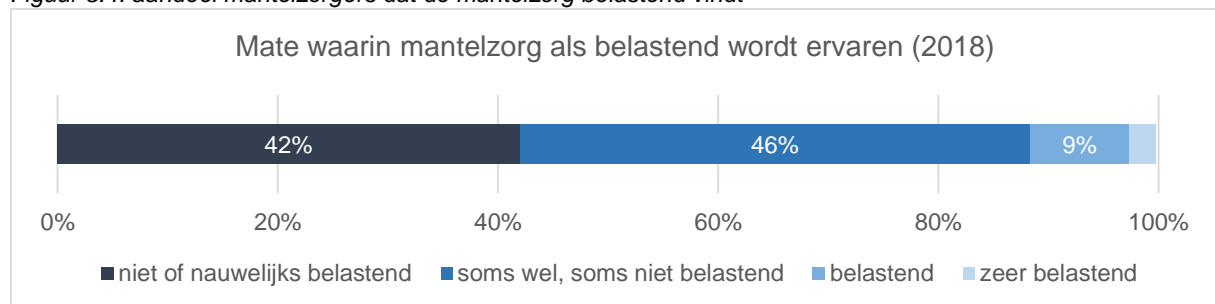
Aan de mantelzorgers is gevraagd of zij de mantelzorg goed kunnen combineren met andere dagelijkse bezigheden, zoals werk of opleiding, vrijwilligerswerk, andere zorgtaken en hun sociaal leven. De meerderheid (83%) geeft aan dat dat goed gaat. Voor vier procent geldt dat niet. De rest weet het niet of heeft hier geen mening over.

1 op de 10 mantelzorgers ervaart de mantelzorg als (zeer) belastend

Twee procent van alle mantelzorgers geeft aan dat zij de zorg als zeer belastend ervaren. Nog eens negen procent vindt het geven van mantelzorg belastend. Het aandeel mantelzorgers dat de zorg als (zeer) belastend ervaart, verschilt nauwelijks met voorgaande jaren.

- Mantelzorgers die minimaal 8 uur per week mantelzorg geven, ervaren de mantelzorg vaker als (zeer) belastend. 1 op de 5 van hen geeft dit aan.

Figuur 3.4. aandeel mantelzorgers dat de mantelzorg belastend vindt

1 op de 8 mantelzorgers heeft behoefte aan (extra) ondersteuning bij de mantelzorg

De meerderheid van de mantelzorgers (80%) heeft geen behoefte aan (extra) ondersteuning bij de mantelzorg. Twaalf procent heeft hier wel behoefte aan. Waar zij behoefte aan hebben, is divers. Wat respondenten relatief vaak noemen is hulp in het huishouden, iemand die de mantelzorg tijdelijk kan overnemen en inzet van bijvoorbeeld thuiszorg of een andere zorgverlener.

- Mantelzorgers die minimaal 8 uur per week mantelzorg geven, geven vaker dan gemiddeld aan dat zij behoefte hebben aan (extra) ondersteuning. Ruim 1 op de 5 van hen heeft hier behoefte aan.
- Onder vrouwelijke mantelzorgers is het aandeel dat behoefte heeft aan (extra) ondersteuning groter dan onder mannelijke mantelzorgers.
- Mantelzorgers in de leeftijdsgroep 40-49 jaar geven vaker dan gemiddeld aan dat zij behoefte hebben aan (extra) ondersteuning.

² In 2018 is een open vraag gesteld en kon de respondent zelf het aantal uren invullen. In voorgaande jaren is een gesloten vraag gesteld met de antwoordcategorieën: 'minder dan 1 uur per week', '1 tot 5 uur per week', '5 tot 8 uur per week' en '8 uur per week of meer'.

4. Sociale contacten en eenzaamheid

Samenvatting

7 op de 10 inwoners zijn geheel tevreden over het aantal sociale contacten dat zij hebben. Acht procent vindt dat zij te weinig sociale contacten hebben. Dit aandeel is afgenomen tussen 2012 en 2018. Inwoners met een matig of slecht ervaren gezondheid zijn vaker dan gemiddeld ontevreden over het aantal sociale contacten dat zij hebben.

Vijf procent van de inwoners voelt zich eenzaam. Dit is vergelijkbaar met landelijk. Onder 75-plussers is het aandeel dat zich matig of enigszins eenzaam voelt groter dan gemiddeld.

Vergeleken met een paar jaar geleden kunnen meer inwoners terecht bij hun sociaal netwerk voor hulp in het dagelijks leven. Zoals hulp bij huishoudelijke taken, bij het invullen van formulieren of bij de zorg voor de kinderen. Zij krijgen vooral hulp van familie of vrienden, maar ook van directe burens. 1 op de 5 inwoners krijgt hulp van directe burens.

4.1 Sociale contacten

Zo'n 8 op de 10 inwoners hebben regelmatig contact met vrienden of familie

79 procent van alle inwoners heeft tenminste 1 keer per week contact met familie, vrienden of goede kennissen (die niet bij hen in huis wonen). Dit aandeel is toegenomen tussen 2014 tot 2018. In 2014 was het nog 75 procent. Zes procent geeft aan dat zij slechts maximaal 1 keer per maand contact hebben met familie of vrienden, waarvan twee procent zelden of nooit. Er zijn geen opvallende verschillen naar leeftijd.

Figuur 4.1. frequentie waarmee inwoners contact hebben met familie of vrienden

Aandeel inwoners dat vindt dat zij te weinig sociale contacten hebben is afgenomen

Aan de inwoners van 's-Hertogenbosch is gevraagd of zij vinden dat zij voldoende sociale contacten hebben. Het gaat om contacten met mensen buiten het werk, school of eigen huishouden. 70 procent vindt het aantal contacten voldoende. 20 procent vindt dit voldoende, maar zou wel meer contacten willen. Dit geldt vooral voor inwoners tot 50 jaar. Het aandeel inwoners dat vindt dat zij te weinig sociale contacten hebben is vanaf 2012 tot 2018 afgenomen. In 2012 was dit nog elf procent, in 2018 acht procent.

- Inwoners met een laag inkomen vinden vaker dan gemiddeld dat zij te weinig sociale contacten hebben.

Inwoners met matige of slechte gezondheid vaker ontevreden over sociale contacten

Acht procent van alle inwoners vindt dat zij te weinig sociale contacten hebben. Bij mensen die hun gezondheid als matig of slecht ervaren is dit aandeel hoger, namelijk 15 procent. Hetzelfde geldt voor mensen die in hun dagelijks leven beperkt worden door hun gezondheid. Bijvoorbeeld moeite met fietsen, trappen lopen, huishoudelijk werk of werk buiten de deur. Van deze groep geeft 13 procent aan dat zij te weinig sociale contacten hebben.

Inwoners met frequent contact vaker tevreden over aantal sociale contacten

Inwoners die frequent sociale contacten hebben, zijn vaker tevreden over het aantal contacten dat ze hebben dan inwoners die weinig frequent contact hebben met familie, vrienden en kennissen. Van de inwoners die minimaal wekelijks sociale contacten hebben is ruim driekwart geheel tevreden over het aantal sociale contacten. Van mensen die maximaal 1 keer per maand sociale contacten hebben, is dat slechts een derde. Een derde van hen vindt dat ze te weinig sociale contacten hebben.

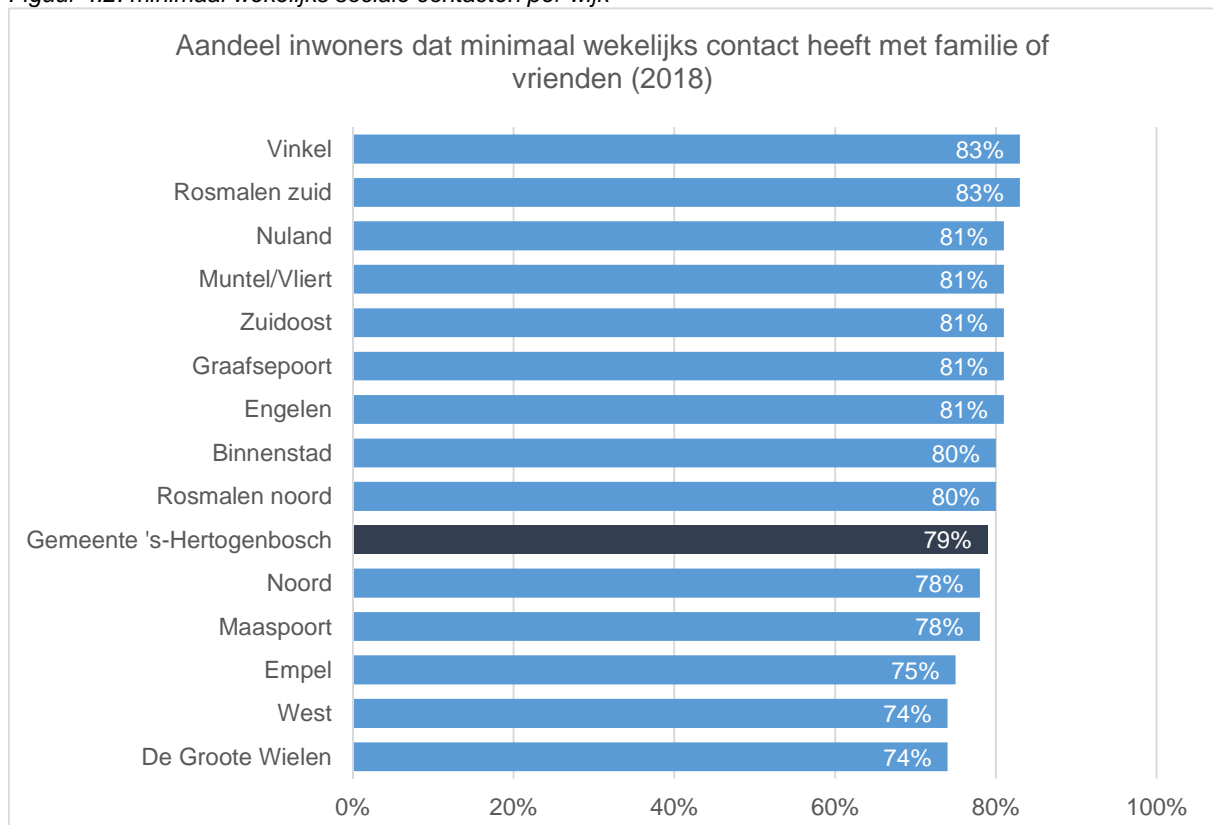
Figuur 4.4. voldoende sociale contacten naar frequentie van contact

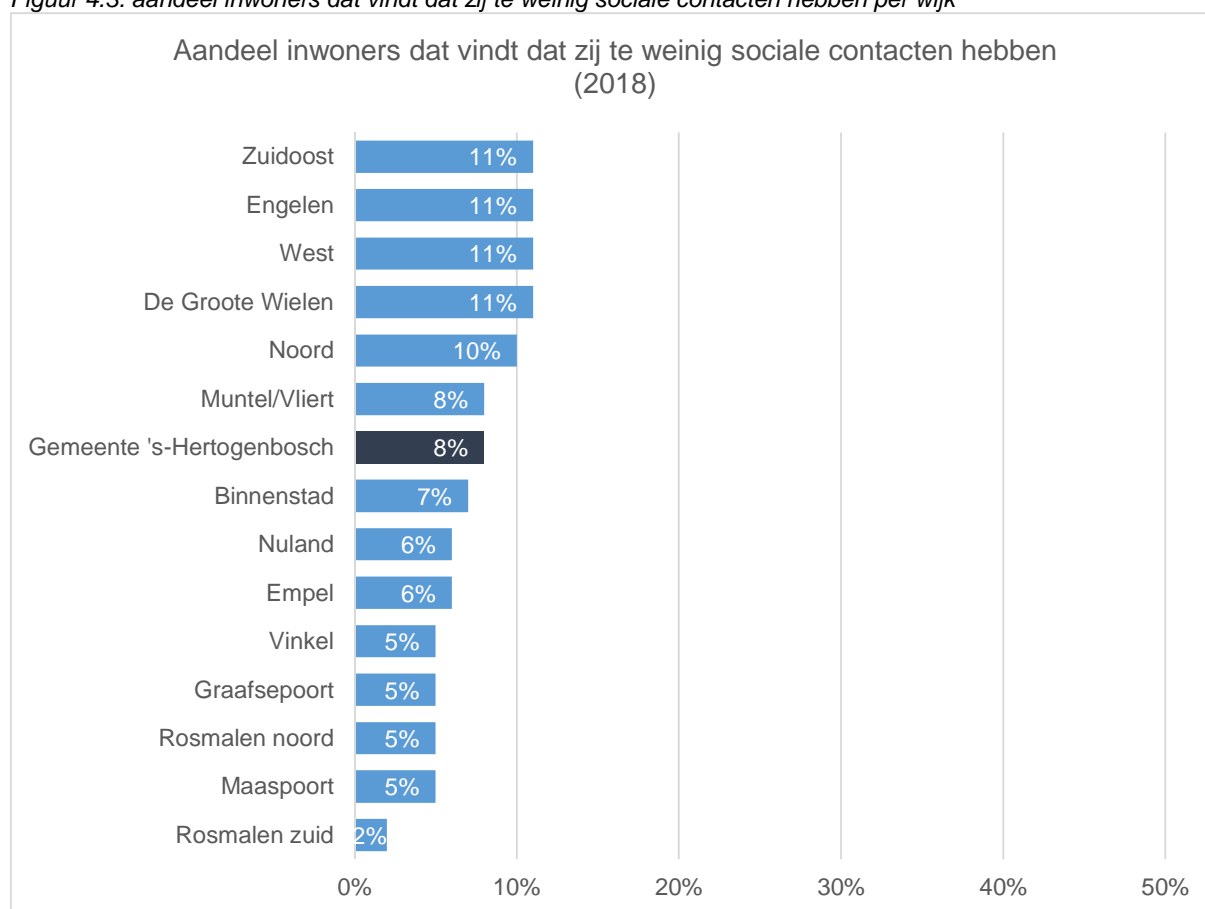
Verschillen per wijk

In Rosmalen Zuid en Vinkel is het aandeel inwoners dat minimaal wekelijks sociale contacten heeft het grootst (83%). In West en De Grote Wielen is dit het laagst (74%). In deze wijken is het aandeel inwoners dat vindt dat zij te weinig sociale contacten hebben ook het grootst, namelijk elf procent (zie figuur 4.3). Ook in de wijken Zuidoost en Engelen is dit aandeel elf procent, terwijl voor deze wijken de groep die minimaal wekelijks sociale contacten heeft niet lager is dan gemiddeld in 's-Hertogenbosch.

Figuur 4.2. minimaal wekelijks sociale contacten per wijk

Figuur 4.3. aandeel inwoners dat vindt dat zij te weinig sociale contacten hebben per wijk

4.2 Eenzaamheid

Methode voor meten van eenzaamheid

Aan de inwoners is gevraagd om zes stellingen te beoordelen die gaan over sociale contacten. Hiermee kan worden gemeten in welke mate inwoners eenzaam zijn.¹ De stellingen zijn:

1. Er zijn mensen met wie ik goed kan praten
2. Ik voel me alleen
3. Er zijn mensen bij wie ik terecht kan
4. Er zijn mensen die me echt begrijpen
5. Ik maak deel uit van een groep vrienden
6. Mijn sociale contacten zijn oppervlakkig

De zes stellingen leveren maximaal 12 punten op.² Een hogere score betekent een sterkere mate van eenzaamheid. Iemand wordt eenzaam genoemd bij een score van 7 punten of hoger. Iemand met 1 tot 6 punten is 'matig of enigszins eenzaam' en bij 0 punten behoort iemand tot de groep niet eenzamen.

¹ Dit is een methodiek die landelijk wordt gebruikt. Zie 'Eenzaamheid in Nederland', september 2016, CBS

² De antwoordcategorieën zijn: 'ja', 'soms' en 'nee'. Een 'ja' levert 0 punten op, een 'soms' 1 punt en een 'nee' 2 punten voor de stellingen 1, 3, 4 en 5. Bij de stellingen 2 en 6 is het omgekeerd. Daar levert een 'ja' 2 punten op, een 'soms' 1 punt en een 'nee' 0 punten.

Vijf procent van de inwoners voelt zich eenzaam

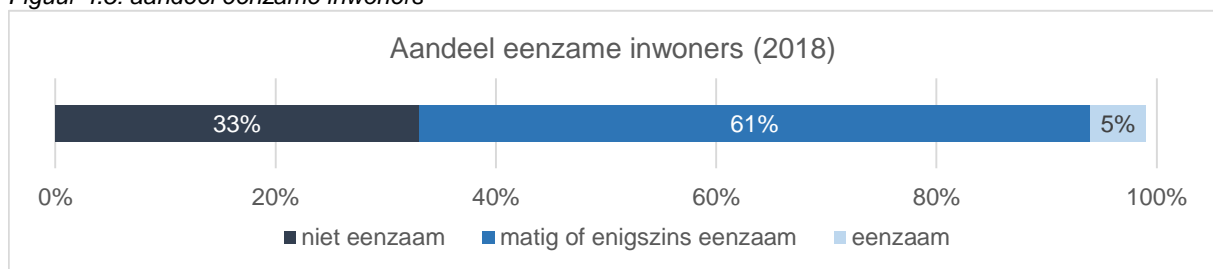
In 's-Hertogenbosch voelt vijf procent van de inwoners zich eenzaam. Daarnaast is er een relatief grote groep matig of enigszins eenzaam (61%). 33 procent is niet eenzaam. Er zijn weinig verschillen tussen leeftijdsgroepen. Behalve voor de 75-plussers. Voor deze groep zien we met name dat het

aandeel inwoners dat matig of enigszins eenzaam is een stuk hoger is dan gemiddeld, namelijk 82 procent. 14 procent van de 75-plussers is niet eenzaam.

In de figuren 4.6. en 4.7. is te zien dat vooral voor de stellingen 'ik maak deel uit van een groep vrienden' en 'mijn sociale contacten zijn oppervlakkig' de groep inwoners die negatief antwoordt groot is.

- Onder inwoners met een laag inkomen is het aandeel eenzamen groter dan gemiddeld, namelijk 13 procent.
- Alleenwonenden zijn vaker dan gemiddeld eenzaam. Elf procent van hen voelt zich eenzaam.
- Onder laagopgeleiden is het aandeel eenzamen groter dan gemiddeld. Tien procent van hen is eenzaam.

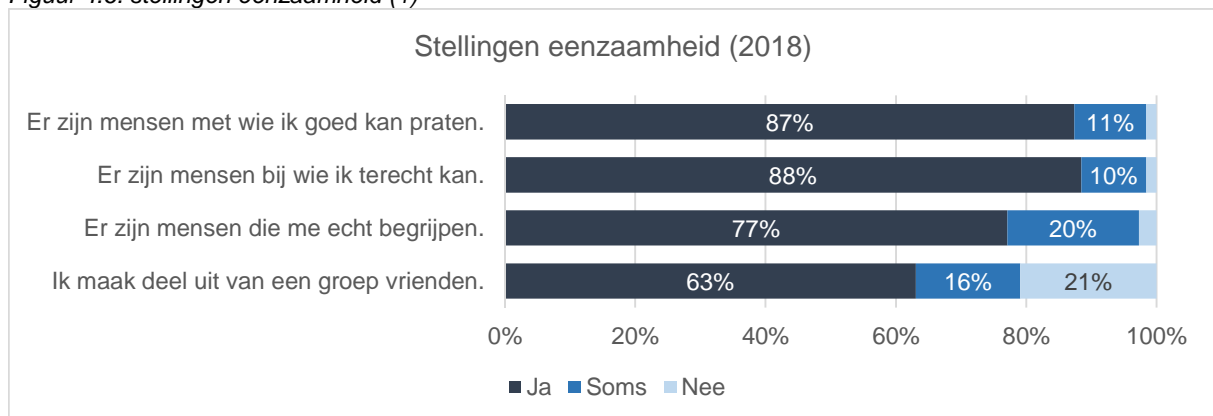
Figuur 4.5: aandeel eenzame inwoners

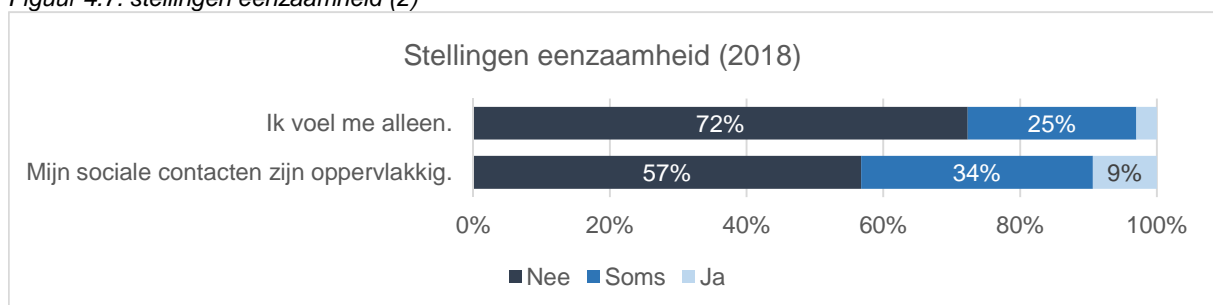
Aandeel eenzame inwoners vergelijkbaar met landelijk cijfer

Door het CBS is eenzaamheid voor het laatst in 2015 gemeten volgens dezelfde methodiek als in de enquête Sport en Welzijn van de gemeente 's-Hertogenbosch. In 2015 was in Nederland vier procent van de inwoners van 15 jaar of ouder³ eenzaam. Dit is vergelijkbaar met het aandeel eenzame inwoners in de gemeente 's-Hertogenbosch.

Figuur 4.6. stellingen eenzaamheid (1)

Figuur 4.7. stellingen eenzaamheid (2)

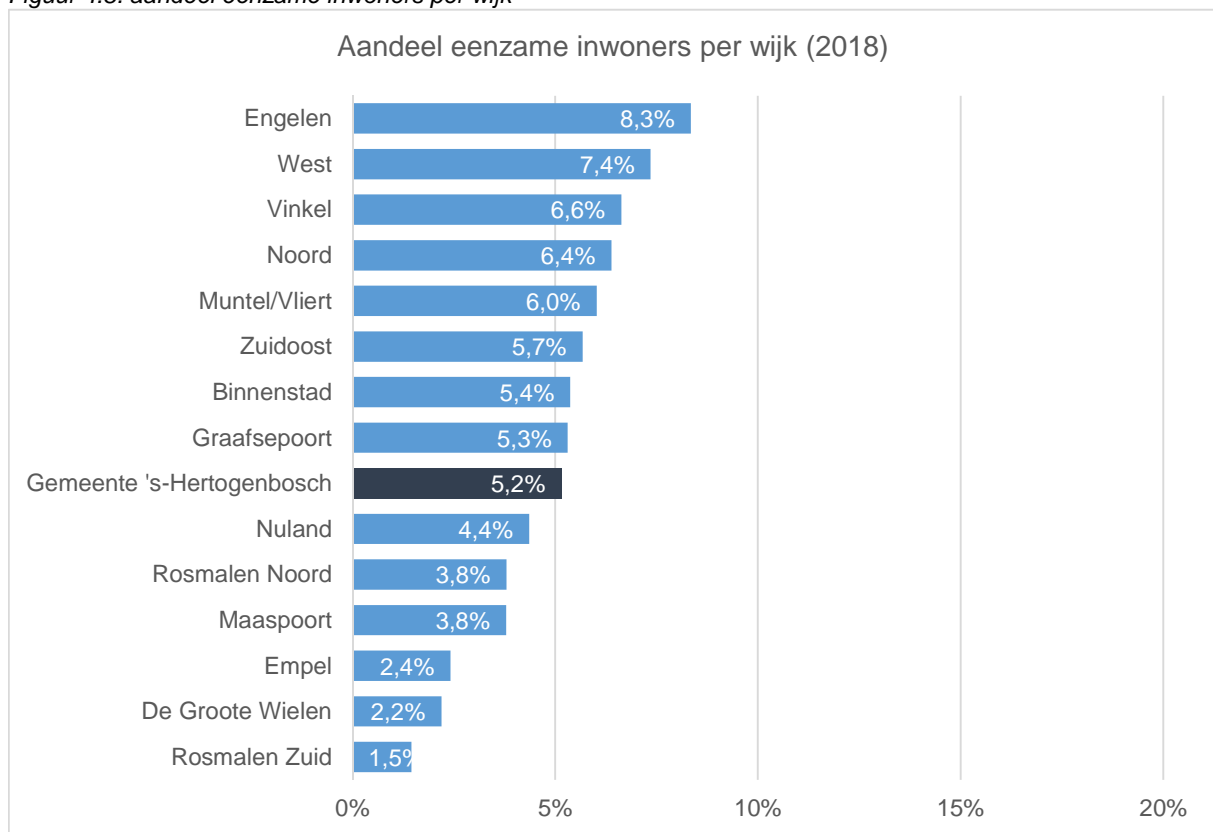

³ In 's-Hertogenbosch is eenzaamheid gemeten onder inwoners van 18-85 jaar.

Aandeel eenzame inwoners het grootst in Engelen

Er zijn voor eenzaamheid verschillen per wijk (figuur 4.8). Zo is in Engelen het aandeel eenzame inwoners het grootst (8%) en in Rosmalen Zuid het kleinst (1,5%). In Rosmalen Zuid is het aandeel eenzamen significant lager dan gemiddeld in de gemeente 's-Hertogenbosch. Opvallend is dat in Vinkel het aandeel inwoners dat vindt dat zij te weinig sociale contacten hebben klein is, terwijl het aandeel eenzame inwoners hier juist relatief groot is. In De Groote Wielen zien we juist het omgekeerde. Het aandeel inwoners dat vindt dat zij te weinig sociale contacten hebben is hier relatief groot, terwijl het aandeel eenzame inwoners in deze wijk klein is.

Figuur 4.8. aandeel eenzame inwoners per wijk

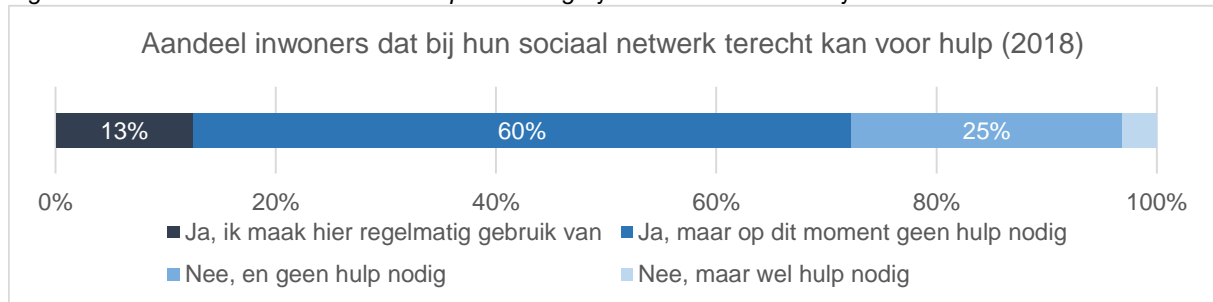

4.3 Hulp van sociaal netwerk

Aandeel dat voor hulp terecht kan bij sociaal netwerk is toegenomen

Aan de inwoners is gevraagd of zij voor hulp in het dagelijks leven terecht kunnen bij mensen uit hun sociaal netwerk, zoals familie, vrienden, kennissen of buurtgenoten. Het gaat om mensen buiten het eigen huishouden. Bijvoorbeeld voor hulp bij huishoudelijke taken, bij het invullen van formulieren of bij de zorg voor kinderen. 72 procent van de inwoners geeft aan dat zij hiervoor terecht kunnen bij hun sociaal netwerk. Dit aandeel is de laatste jaren toegenomen. In 2016 was het nog 67 procent. Er zijn geen opvallende verschillen tussen de wijken.

Figuur 4.9. aandeel inwoners dat voor hulp in het dagelijks leven terecht kan bij hun sociaal netwerk

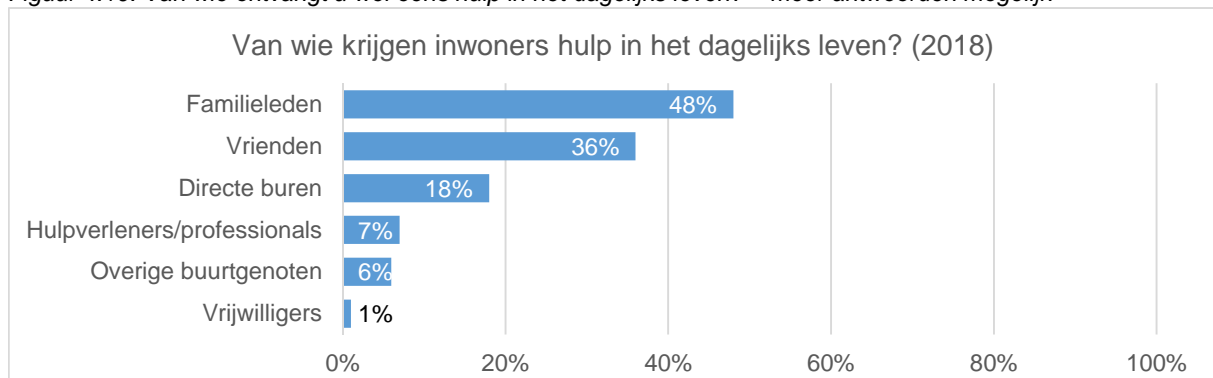
Drie procent krijgt geen hulp van hun sociaal netwerk, maar heeft die hulp wel nodig

Van de groep die terecht kan bij hun sociaal netwerk, heeft een groot deel op dat moment geen hulp nodig. 13 procent maakt er wel regelmatig gebruik van. 28 procent van de inwoners geeft aan dat zij niet terecht kunnen bij hun sociaal netwerk voor hulp en ondersteuning. Het merendeel van hen heeft ook geen hulp nodig. Drie procent heeft die hulp wel nodig.

Veelal hulp van familie en vrienden

Aan inwoners is gevraagd van wie zij wel eens hulp krijgen in het dagelijks leven. Het gaat om hulp van mensen buiten het eigen huishouden. Bijna de helft krijgt wel eens hulp van familieleden. Ruim een derde krijgt hulp van vrienden. Maar ook burens geven elkaar regelmatig hulp. Het gaat dan vooral om directe burens. 1 op de 5 inwoners ontvangt wel eens hulp van directe burens. Het aandeel dat hulp ontvangt van overige buurtgenoten is met zes procent een stuk lager.

Figuur 4.10. Van wie ontvangt u wel eens hulp in het dagelijks leven? – meer antwoorden mogelijk

- In Nuland is het aandeel inwoners dat hulp krijgt van familie groter dan gemiddeld in 's-Hertogenbosch.
- Het aandeel inwoners dat hulp krijgt van directe burens is in de Binnenstad kleiner dan gemiddeld.
- In De Groote Wielen krijgen inwoners meer dan gemiddeld hulp van overige buurtgenoten.
- In de wijken Graafsepoort en Rosmalen Noord krijgen inwoners minder dan gemiddeld hulp van vrijwilligers. In deze wijken is het aandeel vrijwilligers ook het kleinst (zie figuur 2.2).

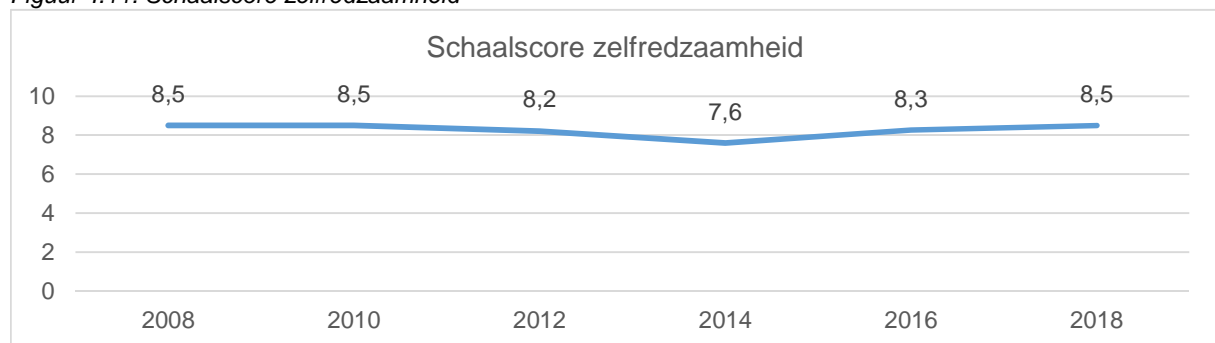
- Het aandeel inwoners dat voor het dagelijks leven hulp krijgt van hulpverleners/professionals is in Maaspoort kleiner dan gemiddeld.

Score zelfredzaamheid weer op niveau van tien jaar geleden

In 2018 is de schaalscore zelfredzaamheid een 8,5. Na een daling in de periode 2012-2014, is de score in 2018 weer gestegen tot het niveau van tien jaar geleden. De score wordt bepaald door antwoorden van inwoners op de volgende drie stellingen: 'ik kan alles goed aan', 'ik kan prima voor mezelf opkomen' en 'ik weet goed mijn recht te halen'.

- Voor 75-plussers ligt de schaalscore lager dan gemiddeld, namelijk op een 8.
- Inwoners uit huishoudens met een laag inkomen hebben gemiddeld een lagere score voor zelfredzaamheid (7,5) dan inwoners uit huishoudens met een hoog inkomen (9,1).
- Inwoners die hun eigen gezondheid als matig of slecht beoordelen hebben gemiddeld een veel lagere score voor zelfredzaamheid (7,4) dan inwoners die hun gezondheid (zeer) goed vinden.

Figuur 4.11. Schaalscore zelfredzaamheid

5. Sociale activiteiten en hulp in de buurt

De resultaten in dit hoofdstuk komen uit de vragenlijst Leefbaarheid die in het najaar van 2018 is uitgezet onder een steekproef van inwoners in de leeftijd 18 tot 85 jaar.

Samenvatting

Met name in de wijken Vinkel, Nuland, Noord, Muntel/Vliert, Engelen en Rosmalen Zuid geven bewoners aan dat er buurtactiviteiten worden georganiseerd voor en door bewoners. Zoals een straat- of buurtfeest, straatspeeldag, buurtdiner of wandelactiviteit. Zo geeft in Vinkel ruim een kwart aan dat er vaak van dit soort activiteiten worden georganiseerd. In Binnenstad en Graafsepoort geven bewoners minder dan gemiddeld aan dat er buurtactiviteiten worden georganiseerd door bewoners. In deze wijken geeft bijna de helft aan dat er zelden of nooit buurtactiviteiten worden georganiseerd. Gemiddeld deed in 2018 een derde van de inwoners van 's-Hertogenbosch mee aan activiteiten in de buurt. In de wijken Vinkel, Nuland, De Grootte Wielen, Muntel/Vliert en Engelen is de deelname het grootst. 14 procent van alle inwoners van 's-Hertogenbosch hielp zelf mee met de organisatie van buurtactiviteiten. Dit aandeel is in Vinkel en De Grootte Wielen groter dan gemiddeld. Voor de organisatie en deelname aan buurtactiviteiten zijn er geen opvallende ontwikkelingen in de tijd.

5.1 Sociale activiteiten

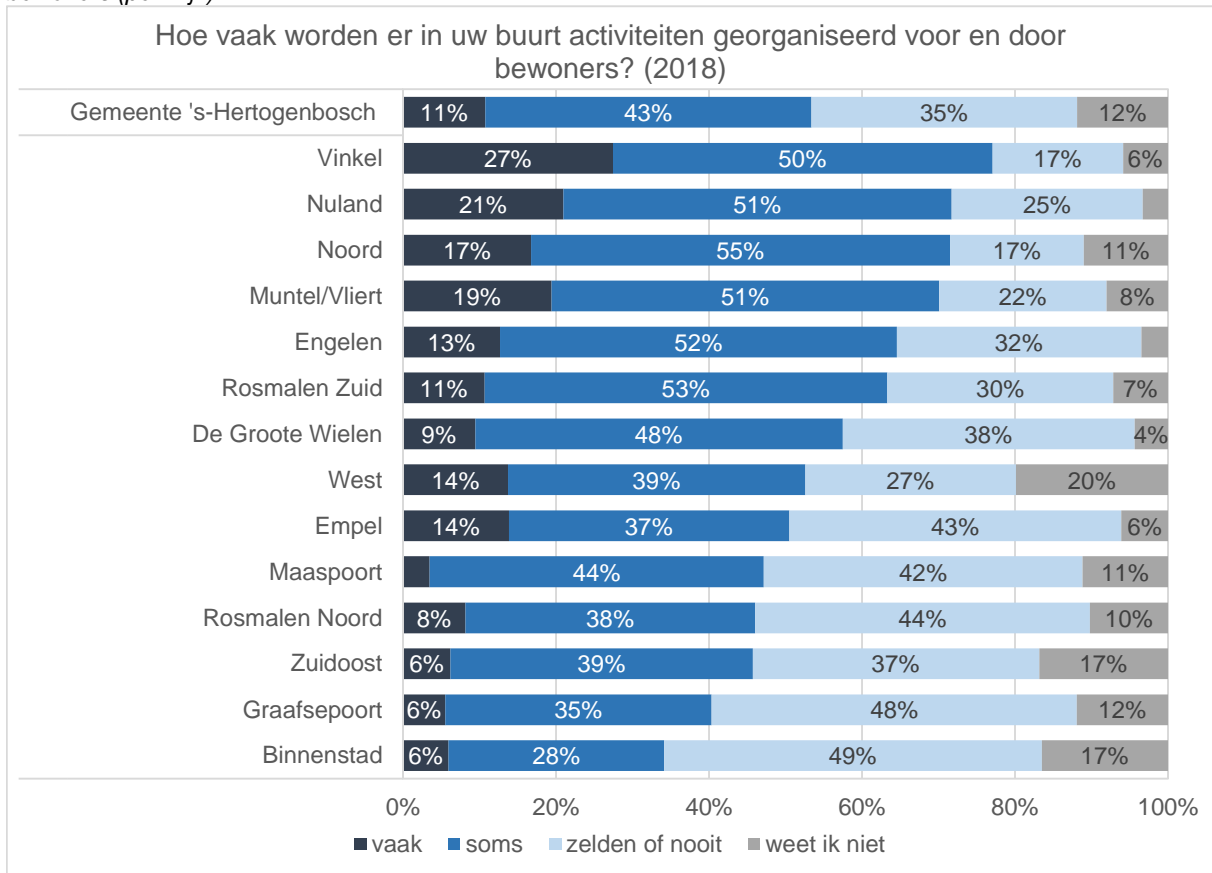
Volgens 1 op de 10 inwoners worden er vaak activiteiten georganiseerd in hun buurt

Aan de inwoners is gevraagd hoe vaak er in hun buurt activiteiten worden georganiseerd voor en door bewoners. Zoals een straat- of buurtfeest, straatspeeldag, buurtdiner of wandelactiviteit. Van alle inwoners uit 's-Hertogenbosch geeft elf procent aan dat er vaak van dit soort activiteiten worden georganiseerd in hun buurt. 43 procent geeft aan dat het soms gebeurt en 35 procent antwoordt 'zelden of nooit'.

Verschillen per wijk in organisatie van buurtactiviteiten

Er zijn behoorlijke verschillen per wijk. Zie figuur 5.1. Zo geven in de wijken Vinkel, Nuland, Muntel/Vliert, Noord, Engelen en Rosmalen Zuid bewoners vaker dan gemiddeld aan dat er buurtactiviteiten voor en door bewoners worden georganiseerd. Zoals een straat- of buurtfeest, straatspeeldag, buurtdiner of wandelactiviteit. In Vinkel vindt ruim een kwart zelfs dat er vaak van dit soort activiteiten worden georganiseerd in hun buurt. In Binnenstad en Graafsepoort geven bewoners minder dan gemiddeld aan dat er buurtactiviteiten worden georganiseerd door bewoners. In deze wijken geeft bijna de helft aan dat er zelden of nooit buurtactiviteiten door bewoners worden georganiseerd.

Figuur 5.1. mate waarin bewoners vinden dat in de buurt activiteiten worden georganiseerd voor en door bewoners (per wijk)

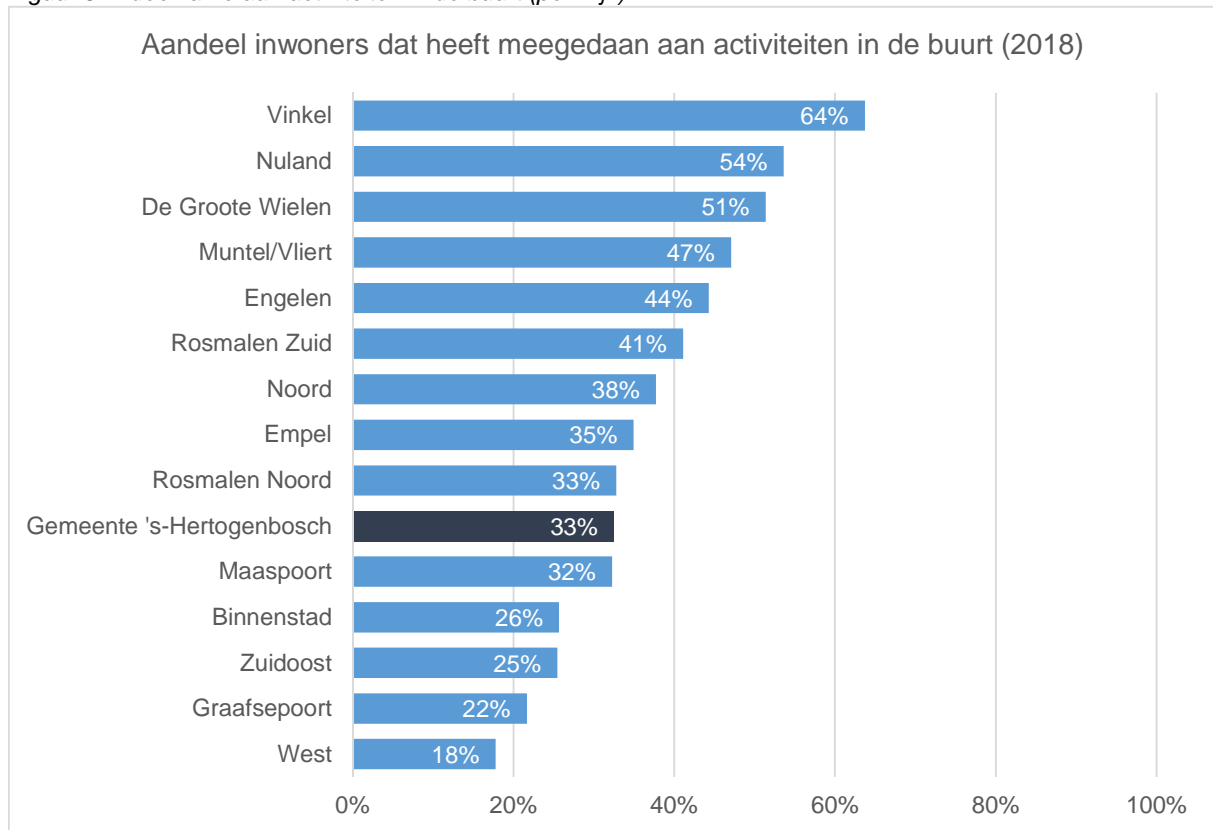
Een derde van de inwoners doet mee aan activiteiten in de buurt

Aan de inwoners is ook gevraagd 'Hebt u in de afgelopen 12 maanden meegedaan aan activiteiten in uw buurt?'. Daarop antwoordt 33 procent 'ja'. Dit aandeel is ten opzichte van 2016 nauwelijks veranderd.

Vooral in Vinkel, Nuland en De Grote Wielen grote deelname aan buurtactiviteiten

In Vinkel geeft zelfs 64 procent van de inwoners aan dat zij mee hebben gedaan aan activiteiten in de buurt. Daarmee is in Vinkel de deelname aan dit soort activiteiten het grootst. Maar ook in Nuland, De Grote Wielen, Muntel/Vliert en Engelen is de deelname aan buurtactiviteiten groter dan gemiddeld in 's-Hertogenbosch. In West en Graafsepoort ligt dit lager dan gemiddeld.

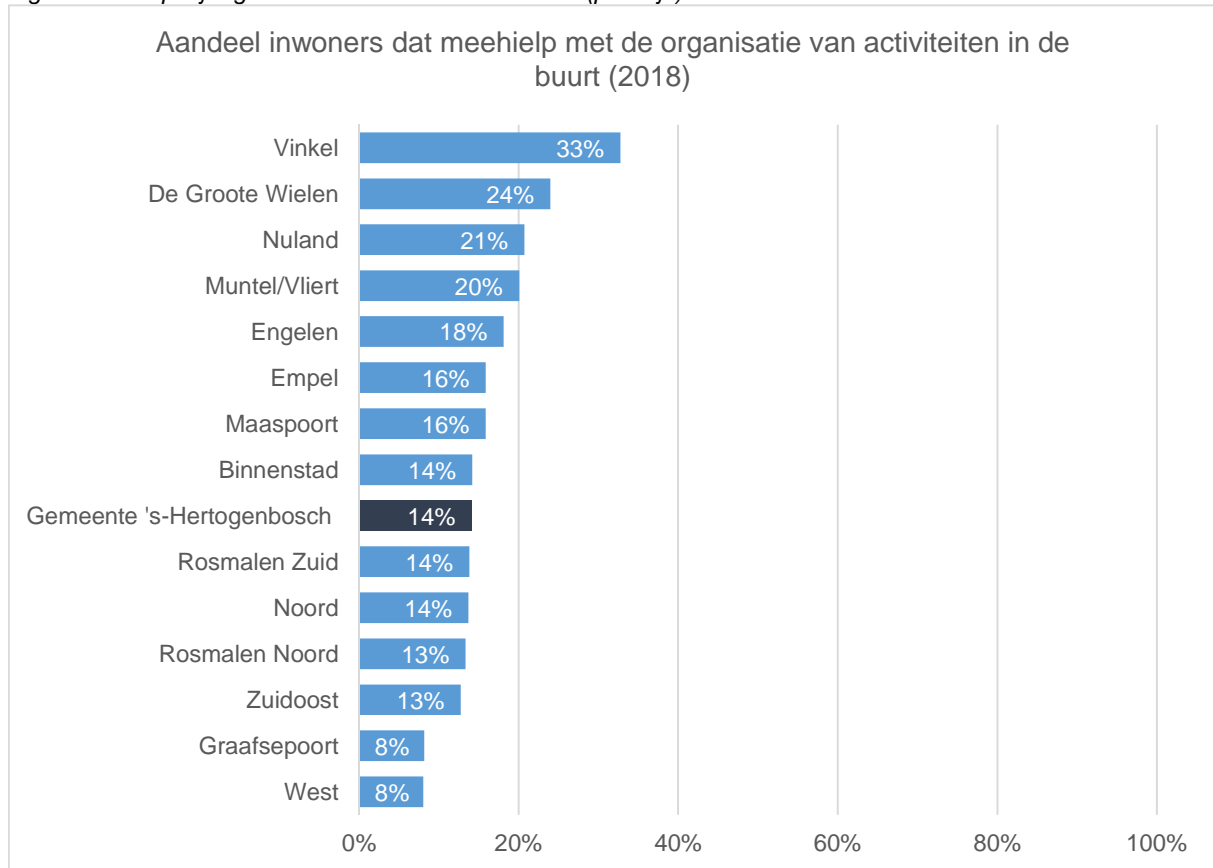
Figuur 5.2. deelname aan activiteiten in de buurt (per wijk)

Ruim 1 op de 8 inwoners heeft geholpen bij het organiseren van buurtactiviteiten

Aan de inwoners is gevraagd 'Hielp u zelf mee aan de organisatie van activiteiten in uw buurt?'. 14 procent antwoordt daarop 'ja'. Dit aandeel is in Vinkel en De Grote Wielen groter dan gemiddeld in 's-Hertogenbosch. In Vinkel hielp een derde van de inwoners mee met de organisatie van buurtactiviteiten, in De Grote Wielen een kwart. In West en Graafsepoort is dit aandeel lager dan gemiddeld, namelijk acht procent. Er zijn geen opvallende ontwikkelingen ten opzichte van 2016.

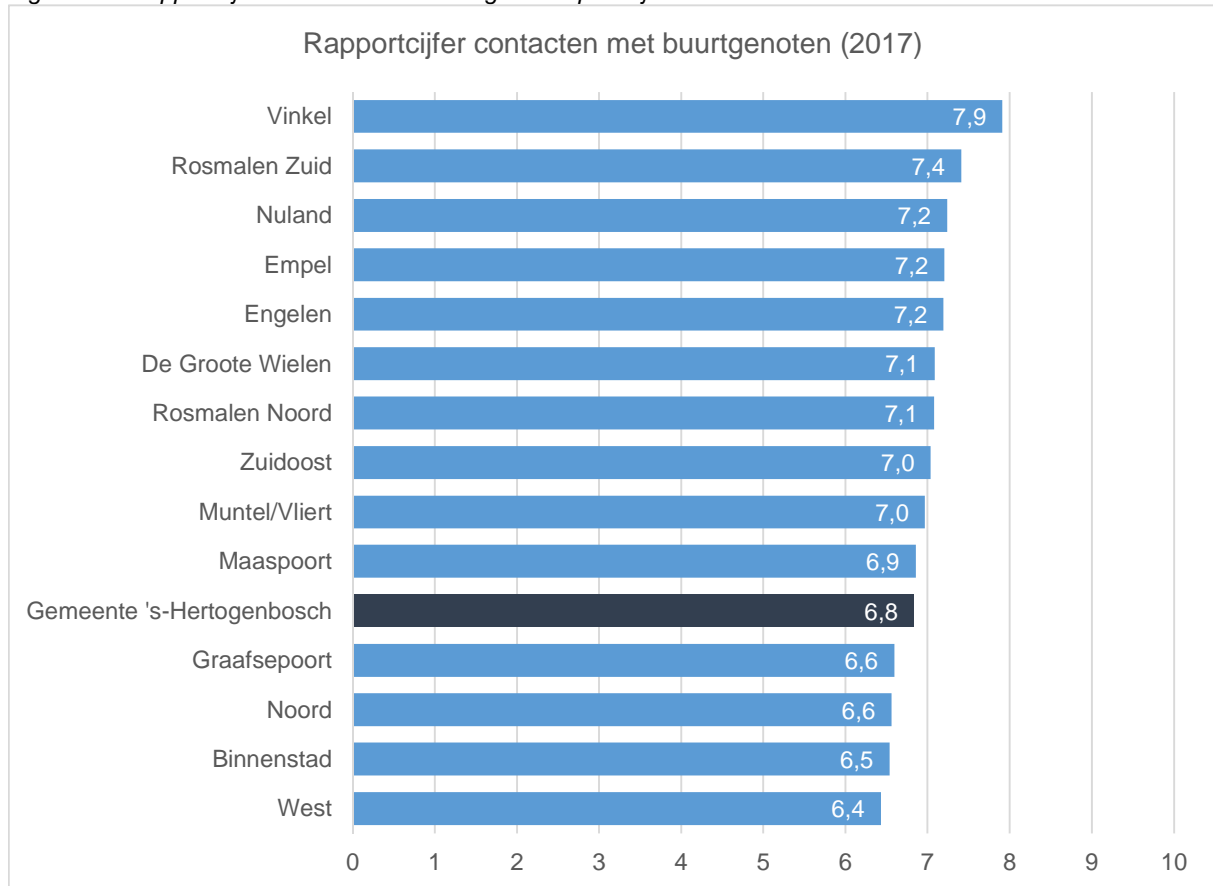
Figuur 5.3. hulp bij organiseren activiteiten in de buurt (per wijk)

Rapportcijfer contacten met buurtgenoten gemiddeld een 6,8

Aan de inwoners is gevraagd welk rapportcijfer zij geven voor de contacten met buurtgenoten. Gemiddeld geven zij daarvoor een 6,8 in 2017⁴. Inwoners uit Vinkel en Rosmalen Zuid zijn het meest tevreden over hun contacten met buurtgenoten. Zij geven gemiddeld een 7,4 of hoger daarvoor. In West en de Binnenstad zijn de inwoners het minst tevreden over hun contacten met buurtgenoten. Zij geven respectievelijk gemiddeld een 6,4 en 6,5.

Figuur 5.4. Rapportcijfer contacten met buurtgenoten per wijk

⁴ Bron: Enquête Leefbaarheid en Veiligheid 2017

5.2 Hulp aan ouderen

8 op de 10 inwoners (eventueel) bereid zich in te zetten voor ouderen in de buurt

Aan de respondenten is gevraagd of zij bereid zijn zich in te zetten voor ouderen in de buurt die hulp nodig hebben. Zoals samen een boodschap doen, helpen met huishoudelijke taken of invullen van formulieren. 35 procent van de respondenten geeft aan dit te willen doen en nog eens 45 procent wil dit misschien doen. Ruim één op de tien respondenten geeft aan dit niet te willen doen (14%). Respondenten uit de wijk Muntel/Vliert geven het vaakst aan zich (misschien) in te willen zetten voor ouderen in de buurt die hulp nodig hebben. In de wijk West is die groep het kleinst. In de Binnenstad is het aandeel dat zich zeker in wil zetten voor ouderen in de buurt het grootst. 45 procent antwoordt 'ja'.

Figuur 5.5. Bent u bereid zich in uw buurt in te zetten voor ouderen die hulp nodig hebben?

